

اندر حکایات علاقه‌مند شدن تلمیذات به غور نمودن در ژرفای کتاب مطالعات اجتماعی. از آن‌جا که این کتاب مملو از مطالب مختلف در موضوعات بی‌درپی، متنوع و بی‌انتهاست می‌خواهم برای رسیدن به هدف مذکور تجربیات و تفکرات خود را در چند ماده و تبصره در طبق اخلاص قرار داده و مرقوم کنم. امید آن‌که قبول درگاه خالق جهان هستی و مفید فایده خواننده قرار گیرد.

هنرمندان – عالمانه – صبورانه

منصور جهان‌دوست، دبیر مطالعات اجتماعی دبیرستان پسرانه دوره اول

- ماده ۱:** استفاده از ابزارهای آموزشی به‌عنوان عناصر شاخص باتوجه به موضوعات مطرح‌شده؛
تبصره: وسایل موجود در اطراف و قابل‌دسترس برای همگان؛ به‌عنوان مثال در کتاب هفتم در مباحث «استاندارد» می‌توان از مواد غذایی که همراه دانش‌آموزان است، استفاده کرد. کمک‌کردن به یکدیگر از طریق لوازم التحریر، چگونگی مبادله حلال به‌صورت نمایشی، اندازه‌گیری فاصله‌ها، مسابقه کشیدن نقشه ایران، بحث جذاب آب، خطرات رفتن به مشهد، بازی با کلمات تاریخی و ... در همه موارد نیاز نیست تمام لوازم را به کلاس آورد، البته نوع اجرا و تشریح آن‌ها مهم است.
مثال کتاب هشتم: چگونگی همکاری در کارها (نحوه شرکت در رأی‌گیری، استفاده از اطلاعات دانش‌آموزان در مورد فضای مجازی و ...) مثال کتاب نهم: مباحث جذاب افلاک نماند خلقت آسمان‌ها با توپ و تپله و قبله‌یابی و ...
- ماده ۲:** نقل ضرب‌المثل‌ها، حکایت‌ها و داستان‌های کوتاه و آموزنده در زمان استراحت بین درس؛
تبصره: در موضوعات تاریخی و ادبیات قابل ارجاع است به‌خصوص اگر بر محور طنز و نقل‌قول باشد؛ بسته به اطلاعات مدرس و نحوه اجرا و تعریف آن با استفاده از منابع و کتاب‌های مختلف داستانی و شعر و ...
- ماده ۳:** استفاده از طرح موضوع که جذابیت خاص خود را داشته باشد؛
تبصره: محتوایی که برای مخاطب ملموس و خاصیت عملی داشته باشد بسیار جذاب‌تر از نوع غیرکاربردی آن است، مثلاً قراردادن محتوای جذاب تصویری از جمله عکس، فیلم و ...
- ماده ۴:** بهره‌گیری از شعرها و چیست‌های موضوعی در باب عناوین درسی؛
تبصره: بهره‌گیری از استعدادهای نهفته دانش‌آموزان در یادگیری بهتر مطالب درسی؛ بهره‌گیری از استعدادهای نهفته دانش‌آموزان در یادگیری بهتر مطالب درسی؛ حتی استفاده از توانمندی‌های شغلی والدین در مباحث بیمه یا دفتر و کالت ...
- ماده ۵:** به‌کارگیری جملات، کلمات و تمثیل طنزگونه برای خروج از هرگونه خشکی مطالب حتی بهره‌گیری از حرکت؛
تبصره: رعایت چارچوب اخلاقی و فکری؛ اگر معلمی این روحیه را داشته باشد می‌تواند نشاط را به کلاس آورد.
- ماده ۶:** می‌توان خیلی مطالب را با اصول دینی و احکام آن تطبیق داد و در عین حال سمت‌وسوی دیگری را هدف قرار داد؛
تبصره: یک تیر و چند نشان؛
- ماده ۷:** طراحی جداول، اشکال هندسی با توجه به موضوع مورد بررسی؛
تبصره: باید این ابتکار و توان را در اختیار پذیرنده قرار داد؛
- ماده ۸:** استفاده کافی و جذاب از تکنولوژی، اطلاعات و ارتباطات برای رسیدن به مطالب نو؛
تبصره: نوع استفاده و سیر صحیح آن در نظر گرفته شود؛
- ماده ۹:** شفافیت در استعداد و تفکر پژوهش‌دهندگان و پژوهش‌گران در آزاد بودن نوع پژوهش؛
تبصره: اجباری نبودن و توجه به زمینه‌های مورد علاقه دانش‌آموزان؛ به شرط عدم کپی برداری و حداقل به‌صورت دست‌نویس و در ادامه راهنمایی و تشویق آنان.
- ماده ۱۰:** هر نوع تشویق و تربیت مادی و معنوی در قبال نوع فعالیت و مطالعه تحقیق حائز اهمیت است؛
تبصره: نکته بسیار مهم و قابل‌توجه برای ادامه کار، ایجاد شوق ابتکار و نوآوری است.

دو راه‌کار برای خوب اجرایی‌شدن موارد فوق:

- ۱ آموزش مدرسان و مجربان دروس در جهت استفاده از شیوه‌های خلاقانه تدریس؛
- ۲ دوری‌گزیدن از امتحانات تست و عدم تمرکز بر نتایج آن‌ها، یک‌سویه نشدن آموزه‌ها به نفع آزمون‌های نستی و فراهم‌کردن شرایط و محیط مناسب برای تدریس خلاق